30 Sund kommune

Kart 40

Innbyggjarar: 6614. Areal 610 km². Høyeste punkt: Rendsvetten, 284 m.

Tørlevik. © Sund kommune

Adm. senter: Skogsvåg. Den sørligste av de to Sotra-kommunane er blant fylkets største fiskekommunar, også innan industrien, der fiskeforedling og sjømat er viktig. Innen jordbruket dominerer saue- og hanesheld. Mange pendlet ut av kommune for jobb, til Bergen og Fjell. I 1991 gikk Sund kommune saman med nabokommune, det spesielt er kommunestyrets enstemmige vedtak om å vere smilekommune.

Viktigste kultur kommune

Glesvær, se Eide, FV555.

Ut i naturen

Golfa vest for Glesvær kangi er heilt spesiell oppleivelse når vestaveret står hårt på. Det dramatiske og smelle under dei når bølgene slår inn. Mild Stå lengst inne em du trar er nødvendig! Finne Mange gode steder for sjølske fra land, bla. ved Glesvær, Telavåg og Trellevik. Bademulighetene: Sætrevika, Risvika og Rophammaren på Tofteøy. Tofteøy har lokalgrus og redningsstasjon. Nasjonalt minnesmerke over borkomne leserogåtmannskap ifra eskadrosjonen i Nordsjøen. Det ligger tuftar ettar sånd, enkle hus. Tofteøy Camping.

Steinland. Lokalmuseum i gammel skolestue.

Forland. Panorama Conferencehotell.

Klokkarvik. Sund prestegjeld med fredet kirkesentre.

Sund kyrkja, sekskantet murkirke fra 1997, oppført etter at den gamle kirken brant i 1994. Attefoldet og glasslider av Thomas Heikedal. Seilingsmerke.

Overnatting: Nordjøbaja, Fergetil Hjellestad (Bergenk. 2 240), 28 min, 8 gåt. Fergetrafikk med eller uar for Lerøy og Bjørkøyay eller innanom øyene. Mellom dem ligger den vesle øya **Bukken,** Buck van Raa, kjent fra Snorres kongesagaer og senere et viktig handelssted. Er et av de eldste gårdsgrøftene på Vestlandet, trolig fra før 1500. Ifølge sagnet skjøles navnet at en holländsk skute styste så nær holmen at en skulk hopper over på dinoksen. På B. ble det solgt øl, vin og brennevin helt til 1901.

Festivaler / historiske spill

Perlefestivalen, musikkfestival på Glesvær i august hvert år. Festival, markering av hvalfangsthistorien i Skogsvåg om høsten, med bla. spel, utstilling, maltasting og musikk. Kystsogeveka, se www.kystsogeveke.no.

Viktigste veier i kommunen

FV555 Fjell k. (s. 253) - Klokkarvik

Kommunevein. Infotavle.

Skogsskiftet. Avj **Skogsvåg,** FV969 Kommunesenter, se meir over. Her forøgtikk hvalfangst i Kvalvåg som minner om grindehvalfangsten på Færøyane. I nyere tid skjøat man med bense, tidligere med piler dippet i giftig som gjorde det av med hvalen på et par dager. Vågen ble skrøt på rør hval av jagat inn, og skrøtet ble trukket på land for partering på Kvalvollen, kan påvises. FV videre til Klokkarvik, 8 km (se under).

Eide. Avj **Glesvær,** FV201 og **Telavåg** (se samme). FV202. Glesnes med **Glesvær** er kommunens tusenårssted, et ytjlisk fiskevær og handelssted fra 1600-tallet. 140 båter kunne ligge her under skærfiset på 1800-tallet. Nåværende grunneier er fjerde generasjon etter Hans O. Bakke, som kjøpte stedet i 1890. Rorbuer (gammel rorbyrge. Overnattig: Glesvær Rorbu. Utgangspunkt for Nordsjøøleyspa, forturlæye som går videre nordover gjennom Fjell og Øygarden. Sotra Motorsportklubb (NAR). På Risøarva sørvest for G. finnes tuftar fra vikingtiden. Antagelig fjerdemannshus, oppholdshus for folk fra fjordene i fiskesesongen.

Avlj. Tofteøy, FV200 med forgrening til Vikaøy. **Trellevik kystkultursenter** med Bygnaden, Jektenausten og skjærskotsva. Samling av gamle båter, mange restaurerte og i bruk. **Hummelsund** nær jø-

31 Øygarden kommune

Kart 40

Sjøhus ved Blomvåg. © Torill Refsdal Aase

Kommunenavn: Oppr. et gårdsnavn, skrivet på sundet mellom Lerøy og Sotra.
Kommunevåpen: En blå fjylfyst med sølv bakgrunn, viser til sjøen.
NAR: 0821.
Legevakt: 56 32 75 40

Infoo: Sund kommune www.sund.kommune.no / 56 32 75 00
Kystsvetstyret www.kystsvetstyret.no
Bergen og Omland Friluftsråd www.bofno
Mat og overnatting: www.nsf.no/reise

Tofteøy har lokalgrus og redningsstasjon. Nasjonalt minnesmerke over borkomne leserogåtmannskap ifra eskadrosjonen i Nordsjøen. Det ligger tuftar ettar sånd, enkle hus. Tofteøy Camping.

Steinland. Lokalmuseum i gammel skolestue.

Forland. Panorama Conferencehotell.

Klokkarvik. Sund prestegjeld med fredet kirkesentre.

Sund kyrkja, sekskantet murkirke fra 1997, oppført etter at den gamle kirken brant i 1994. Attefoldet og glasslider av Thomas Heikedal. Seilingsmerke.

Overnattig: Nordjøbaja, Fergetil Hjellestad (Bergenk. 2 240), 28 min, 8 gåt. Fergetrafikk med eller uar for Lerøy og Bjørkøyay eller innanom øyene. Mellom dem ligger den vesle øya **Bukken,** Buck van Raa, kjent fra Snorres kongesagaer og senere et viktig handelssted. Er et av de eldste gårdsgrøftene på Vestlandet, trolig fra før 1500. Ifølge sagnet skjøles navnet at en holländsk skute styste så nær holmen at en skulk hopper over på dinoksen. På B. ble det solgt øl, vin og brennevin helt til 1901.

Festivaler / historiske spill

Øygarden vikingtid. Vikingtidsfestivalen i Øygarden. Det er vedkjent for nystende begivenheter i 1942. Under kamp med norske Unge-soldater blei to Gestapo-offiserer skjøt. Simon ten hven utskøtet hjelsmne T. og deporterte hele den mannlige befolkningen til Tyskland, hvor 31 omkom. 16 menn fro Øksnevad blie skutt. Kommer og bøm blir internert på Fremmo ungdomsskolehjem Norheimsund. T. var det første stedet i Norge som ble gjenreist etter krigen. Minnesmerke. Museet har fast utstilling om Tidevannsgrotten og Nordskjærhøen, mest Shetlands-Larsen, samt skiftende utstillinger med fokus på kring- og fredsrelatemøtlik. Inklegg film og digitalt bibliotek. Tilmet vel kopelist er eneste færingsbyg. Overnatting: Ånøla Rorbu.

Viktigste kultur kommune

Kystmuseet, se Ovågen, FV261.

Ut i naturen

Tjeldstæmarka naturreservat byr på et kulturlandskap med nett av stier, sjøer etter torvuttak, flere steinhus for torvtørking og vårtaksmarkset med rikt lugleliv. Fiske: Mange øyer og trange sund skaper good fiskeplasser. Nordre Strømsmuna og Skaget i Rongesund er egnet som de aller beste. Bademuligheter: Ormhilleren ved Rongesundet, friluftsområde Badevik ved Kystmuseet.

Festivaler / historiske spill

Tofteydagen og Hellesøydagen, årlige lokale markeds- og familiearrangementer. Kystsogeveka, se www.kystsogeveke.no.

Viktigste veier i kommunen

FV561 Fjell k. (s. 253) - Tjeldstø

Anbefalte avstikkere: Gamle bygdeveier gjennom vakre kulturlandskap fører til ekte bolgerområder ved kaiene, både på havsiden (Nordsjøen) og fjordsiden (Hjelteffjorden).

Svelgen bru. Kommunegrense. Infotavle.

Rongesundet bru. Blant flere spenstige bruer som ble bygd i forbindelse med industrikytgringen på Kolsnes og Tjeldsta (se under).

Rong. Kommunesenter. Rong ungdomsskole

Rødningssel skapeits dag © Lena E. Karlsheia

Adm. senter: Frekhaug. Kommunen består i al hovedsak av øya Holsnøy og er med sine 279 % vestlandskommunen med størst befolkningsøkning i perioden 2002-2012. Alle fire fastlandsforbindelsene med både Åsane i Bergen og Lindås i 1994, og mer enn halvparten av den yrkesaktive befolkningen pendler ut av kommunen. Kommunen har sølv mye industri, ikke minst verkstedindustri, mens jordbruket er dominert av husdyrhold.

Viktigste kulturminne

Holmestova og **Holmekneppen,** se Holme, FV564.

32 Meland kommune

Kart 40

Innbyggjarar: 7347. Areal 93 km². Høyeste punkt: Eldafjellet, 324 m.

Kommunenavn: Av norrønt Meðalland, «gjellen som ligger i midten», dvs. mellom gårdene Bjørnestad og Erstad.
Kommunevåpen: En sølv nedvendt nøvenpiss mot red bakgrunn. Viser til produksjon av nøvenbar (tedjor).
NAR: 0850.

Legevakt: 56 35 10 03
Infoo: Meland kommune www.meland.kommune.no / 56 17 10 00
Nordhordland Reiselivslag www.visitnordhordland.no
Mat og overnatting: www.nsf.no/reise

Synlige krigsminner.

Haglesundet bru. Hovedspenn 250 m, sellingshøyde 50 m, første bru i Norge med dekke av betongelementer. Kommunegrense.

FV564 Flatøy – Rossland

Krossnessundet bru. 391 m, lengste spenn 175 m. Åpnet 1977.

Frekhaug. Kommunesenter, se Adm. senter. Nordhordland Folkehøgskole, Norges største. Sommerovernatting. Avlj. **Meland,** FV244. Kirkestad siden 1200-tallet. **Meland kyrkja,** langkirke i tre fra 1866.

Holme. Holmestova, laftet lemstue fra 1551, et av områdets eldste hus, brukt som bolig til 1958. Fine eksempler på tørmur i både innmark og hus. Avlj. **Holmeknappen,** 200-300 m nedenfor, med restaurert sjøbu antagelig fra 1700-tallet. På «skitkaien» ble byskiten tatt i mot og brukt som gødsel på gårdene, og for mange bender var H. utgangspunktet for å dra til Bergen med varer. Etter hvert kom det dampbåtkai, posåpnerø og meierí hit. I dag er det kystmuseum med gamle båter og fiskeutstyr i sjøhuset, samt galleri, flott naustmiljø og landhandel. Omsand. I juli og august.

Flaksand. Meland Golf, regnet blant landets beste banar. Stort friområde med Melands mest populære badeplass, leirfjære og holme med stupebrett.

Rossland. FV289 videre til **Skjalingen,** helt nord på Holsnøy, hvis over Hjelteffjorden for Tjeldstø/Sturei Øygarden (s. 254) og ned til nordre Radøy (Askøy k. s. 252). Passerer Kårbø med Sanatoriet, overnatting.